

על חשיבות "הניצחון המוחלט"

written by אל"מ במיל' פרופ' גבי סיבוני | 26.02.2024

מאז החל ראש הממשלה נתניהו להשתמש במושג "ניצחון מוחלט" תכפו וגברו קולות ביקורתיים נגד השימוש במושג, ונגד נתניהו. לשיטת חלק מהמבקרים, בחירתו לעשות שימוש במושג "ניצחון מוחלט" היא ניסיון להאריך את המלחמה, להבטיח את שלמות הקואליציה ולהתחמק מהדיון ב"יום שאחרי". הדיון האסטרטגי פינה את מקומו לדיון פילולוגי ופוליטי, כאשר רבים מבין המסתייגים מהשימוש במושג הזה כופרים באפשרות להשיג ניצחון במלחמה, כל ניצחון, ויש מביניהם שאף מנסים לשכנע שכבר הפסדנו, ויש להודות בהפסד.

ב-16 באוקטובר 2023 קבע הדרג המדיני את מטרות המלחמה הבאות: מיטוט שלטון חמאס והשמדת יכולותיו הצבאיות והשלטוניות, הסרת איום הטרור מהרצועה על ישראל, יצירת תנאים להשבת החטופים, והגנה על גבולות המדינה ואזרחיה תוך סילוק האיום הביטחוני מעזה על אזרחי ישראל. בסיום המלחמה יהיה לצה"ל, כך קבע הדרג המדיני, חופש פעולה מלא ללא מגבלות על הפעלת הכוח; חופש זה יאפשר סיכול תשתיות טרור, סיכול איומי טרור, ויבטיח את האפשרות למנוע שיקום תשתיות הטרור וארגון מחדש באופן המייצר איום על ישראל. גם אם הדברים לא צוינו במפורש הרי שהחזרת המתישבים לעוטף ושיקומו הינה מטרה נוספת של המלחמה, ולצורך כך הוקמה על ידי הממשלה מנהלת "תקומה" והוקצו לה התקציבים הנדרשים.

השימוש במושג "ניצחון מוחלט" נדרש כדי לשדר נחישות בנוגע למימוש מטרות המלחמה, ופונה לארבעה קהלי יעד שונים: הציבור בישראל; הלוחמים והמפקדים וכלל גורמי הביטחון השותפים למאמץ המלחמתי; הפלסטינים ומדינות ערב, ולבסוף הקהילה הבינלאומית.

צמד המילים "ניצחון מוחלט" הכרחי, במידה רבה, אל מול כל אחד מארבעת קהלי היעד. הוא נחוץ אל מול הציבור הישראלי כדי לטעת בו את הנחישות והדבקות בצדקת הדרך ובתמיכה בצבא ובמטרות המלחמה. הוא גם מסייע לשמר ולהדק את הלכידות החברתית ואת החוסן הלאומי. הציבור ברובו מבקש לראות הנהגה מדינית מלוכדת ונחושה.

אמירתו של ראש הממשלה נחוצה גם למפקדי הצבא וללוחמים, השרויים בעיצומו של מאמץ מלחמתי קשה, שמחיריו כבדים. מפקדי הצבא ולוחמיו צריכים להיות משוכנעים בתמיכת הדרג המדיני במאמץ המלחמתי ובצדקתו, ונחישות הדרג המדיני בהקשרים אלו הכרחית לרוח הלחימה ולנכונות להקרבה; אלו מובילות להישגים חשובים ומרשימים בשדה המערכה.

"ניצחון מוחלט" הוא גם מסר חשוב לציבור הפלסטיני ולהנהגתו, כמו גם לעולם הערבי. רובו המכריע של הציבור הפלסטיני וחלקים גדולים בציבוריות הערבית תומכים במתקפה הרצחנית של חמאס. [1] זהו מסר חיוני גם להנהגה הפלסטינית, שטרם הסתייגה מאותה מתקפה ולא מצאה את ההזדמנות הנאותה לגנותה. אלה חייבים להפנים את הנחישות הישראלית ואת מחיר

ההפסד העצום הכרוך בטרור ובתמיכה בו. מתקפת שמחת תורה היא בחזקת אירוע מכונן בתודעה הישראלית, וחייבת להיצרב ככזו גם בתודעה הפלסטינית. התבוסה הפלסטינית חייבת להיות מוחלטת, והיא תושג רק באמצעות "הניצחון המוחלט" מכיוון שרק תבוסה מוחלטת תוכל לחולל שינוי של ממש.

בנוגע לקהילה הבינלאומית, השימוש במונח "ניצחון מוחלט" מבהיר את הנחישות הישראלית לממש את מטרות המלחמה ואת השינוי היסודי שחל בציבור הישראלי בהקשר של הזירה הפלסטינית בכלל, ושל חמאס בפרט. כל חולשה או הססנות ישראלית תעצים את הביקורת שממילא מוטחת בישראל, ותמריץ עוד יותר את כל הגורמים בקהילה הבינלאומית המבקשים להביא לסיום הלחימה ברצועת עזה, גם במחיר פרס לטרור ולפלסטינים, ולכפות על ישראל את הקמת המדינה הפלסטינית באופן חד-צדדי.

כל המבקרים את השימוש במונח וכופרים באפשרות להשיג את הניצחון שוללים למעשה את התקפות של מטרות המלחמה ואת ההיגיון העומד בבסיסן. העדר נחישות בשדה המערכה ברצועת עזה ומול חיזבאללה יוביל בהכרח למערכת לחצים בלתי נסבלת מבחינת ישראל בכל החזיתות, ותעמיד את מדינת ישראל בפני סיכון ביטחוני חמור. הצגת מטרות המלחמה כבלתי אפשריות,

כל המבקרים את השימוש במונח וכופרים באפשרות להשיג את הניצחון שוללים למעשה את התקפות של מטרות המלחמה ואת ההיגיון העומד בבסיסן. העדר נחישות בשדה המערכה ברצועת עזה ומול חיזבאללה יוביל בהכרח למערכת לחצים בלתי נסבלת מבחינת ישראל בכל החזיתות, ותעמיד את מדינת ישראל בפני סיכון ביטחוני חמור. הצגת מטרות המלחמה כבלתי אפשריות, הכפירה ביכולת להשיג את מטרות המלחמה שמהותן ניצחון, ובעיקר הקריאה להודות בהפסד מהווים הקרנת חולשה של הדרגים המדיני והצבאי, הססנות או גמגום, ואלה מקרינים באופן שלילי ביותר על הציבור ועל הלוחמים ומפקדי צה"ל.

המפקקים בחשיבות הניצחון המוחלט ראוי שיצפו בנאומו של רוזולט בפני הקונגרס האמריקני לאחר פרל הרבור, שם אמר: "לא משנה כמה זמן ייקח לנו להתגבר על הפלישה" העם האמריקני בעוצמתו הצודקת ינצח עד לניצחון מוחלט".[2]

מטרות המלחמה שנקבעו על ידי הדרג המדיני הן מטרות ראויות, וניתנות להשגה מלאה גם אם ייקח זמן להשיגן. השגת חלק מהמטרות נמצאת כבר בשלבים מתקדמים. במרחבים שבהם צה"ל פועל התשתית הצבאית והשלטונית של חמאס פורקה ברובה. החמאס איבד את היכולת לפעול במתכונת מאורגנת במרחבים רבים, ואנו עדים למעבר לדפוסי פעולה של לוחמת גרילה של יחידים וחוליות קטנות תוך שילוב אזרחים בלחימה. השליטה המבצעית והיכולת המודיעינית הגבוהה מאפשרות לצה"ל להתארגן לפעולות ממוקדות בצפון הרצועה ובאזורים שבהם כבר אין לו נוכחות קבועה, ולסכל ביעילות מרשימה איומי טרור או תשתיות טרור חדשות המתגלות בשטח.

היכולת הצבאית השיורית של חמאס בצפון רצועת עזה ובמרחב ח'אן יונס כבר אינה מהווה איום חמור על תושבי עוטף עזה. תפיסת הפעולה ההתקפית וההגנתית של צה"ל והתבססות לאורך הגבול ומרחב החיץ הביטחוני מאפשרות לטפל ביכולות השיוריות האלו באופן יעיל ולהבטיח רמת ביטחון גבוהה לתושבי העוטף. כעת נותר לצה"ל לפעול מול שאריות המערכת הצבאית של חמאס בחלק ממחנות המרכז ובמרחב רפית, מה שיוביל בהכרח להתפרקות חמאס, בין אם מול ישראל ובין אם מול מצרים. צה"ל נערך לפעולה זו ויוכל להשמיד את מה שנותר מהמערכות של חמאס לאחר הכנה מתאימה ופינוי האוכלוסייה האזרחית מאזורי הלחימה, לשם הגנתה.

אומנם ישראל נתונה ללחץ בינלאומי בכל הנוגע לפעולה צבאית במרחב רפית, אלא שמקור הלחץ הוא בחשש מפני פגיעה רחבת היקף באזרחים ולא בעצם הצורך בפירוק התשתיות הצבאיות והשלטוניות של חמאס. לכן, בהיערכות נכונה ובסבלנות המתבקשת תוכל ישראל לייצר את המענה הנדרש, לרופף את הביקורת הבינלאומית ולבצע את שנדרש מבחינה צבאית.

הדרג המדיני והצבאי אינם פוסחים על החזרת החטופים. להפך, ראש הממשלה, שר הביטחון והרמטכ"ל מסבירים שההיגיון שעומד בבסיס הגדלת הסיכוי לשחרור החטופים נשען על הגברת הלחץ הצבאי על חמאס, לצד הגברת הלחץ על המתווכות (קטר ומצרים), במטרה להביא את הנהגת חמאס להגמשת תנאיה למימוש עסקה לשחרור החטופים במחירים אסטרטגיים סבירים מבחינת ישראל. כל מי שמצדד בקידום עסקה לשחרור החטופים בכל מחיר, ובכלל זה במחיר אי מימוש מטרות המלחמה ושחרור המוני של מרצחים, חייב להסביר כיצד מתמודדים עם המשמעויות וההשלכות מול האיום של חמאס לצד התגברות האיום בכל החזיתות האחרות של ציר ההתנגדות, שתשאבנה עידוד ממה שיתפרש כניצחון חמאס.

מבקרי "הניצחון המוחלט" תולים חלק מהביקורת גם בהעדר התייחסות ל"יום שאחרי" ולהכנת החלופה השלטונית לחמאס. אכן ברור שעל ישראל, יחד עם שותפותיה הערביות, ארה"ב והאחרות, לפעול לבניית חלופה שלטונית לחמאס והפעלתה ברצועת עזה. אולם כל עוד הלחימה נמשכת, יידרש להימצא מנגנון רק לניהול הצרכים הבסיסיים של האוכלוסייה. ייתכן שבנקודת הזמן הזו אין ברירה זולת קיום רכיבים של ממשל צבאי זמני, עד להתארגנות של אדמיניסטרציה אזרחית או בינלאומית שתקבל לידיה את האחריות לניהול האזרחי ברצועה.

בשלב הזה קשה להניח בניית אדמיניסטרציה מקומית שאיננה מזוהה עם חמאס או נגועה בטרור. גם רעיון חזרתה של הרשות הפלסטינית לשליטה ברצועה מנותק מן המציאות בשל היותה ישות כושלת ומושחתת שאיננה מסוגלת לממש באופן סביר את אחריותה השלטונית, בשל היותה נעדרת לגיטימציה בציבור הפלסטיני, ובשל אוזלת ידה בטיפול בטרור ואף תמיכתה בו באמצעות תשלום כספים למחבלים בבתי הכלא הישראליים, למשפחות מחבלים שנהרגו, בהאדרת שהידים ובהסתה שיטתית.

הפירוק השיטתי של המערכות השלטוניות והצבאיות של חמאס, הכשרת מרחב החיץ הביטחוני, לצד חופש הפעולה המבצעי שישראל תבטיח לעצמה, מניחים את התשתית למניעת התפתחותו

מחדש של איום טרור משמעותי מרצועת עזה, ומראים כיצד למעשה מושגות מטרות המלחמה. מימוש מטרות המלחמה הוא הניצחון.

[1] בסקר של "המרכז הפלסטיני למדיניות וסקרים" (חליל שקאקי, 12.12.2023) נמצא ש-72% מהציבור בשטחי הרשות ביהודה ושומרון וכן ברצועת עזה מאמינים שהחלטה של חמאס לתקוף את ישראל הייתה מוצדקת וראויה לשבח. בסקר אחר מטעם אוניברסיטת ביר זית נמצא ש-82% מקרב אזרחי הרשות הפלסטינית תומכים במתקפה הרצחנית של ה-7 באוקטובר.

Speech by Franklin D. Roosevelt, New York (Transcript), "No matter how long [2] it may take us to overcome this premeditated invasion, the American people in their righteous might will win through to absolute victory". Library of Congress

https://www.loc.gov/resource/afc1986022.afc1986022_ms2201/?st=text